

CONCEPT CULTUURNOTA LEIDERDORP

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Voorwoord

[Volgt later]

1.2 Werkwijze

Voor u ligt de cultuurnota van de gemeente Leiderdorp. Deze nota hebben we geschreven in nauw contact met verschillende betrokkenen en stakeholders. Dit contact hebben we als volgt vormgegeven:

- In april 2019 heeft een eerste evaluerend gesprek plaatsgevonden met de instellingen uit het cultuurnetwerk.
- In het voorjaar van 2019 is er een burgerpanel gehouden met betrekking tot kunst en cultuur in de gemeente.
- In december 2019 werd het coalitieakkoord gesloten, waarin werd vastgesteld dat er geïnvesteerd zal worden in kunst en cultuur ten behoeve van de gezondheid en het welzijn van inwoners. Ook wordt melding gemaakt van de cultuurnota in het kader van de recreatiegebieden.
- In april 2020 werd de opdracht verstrekt voor het opstellen van een cultuurnota voor de periode 2021-2024. In mei begon de externe schrijver met het voorbereidend werk.
- In juni tot en met september zijn individuele gesprekken gevoerd met de leden van het cultuurnetwerk ten behoeve van de visie en speerpunten van het beleid. Deze ronde gesprekken is afgesloten met een plenaire bijeenkomst eind september.
- In juni tot en met september zijn gesprekken gevoerd met individuele ambtenaren en betrokkenen van aanpalende beleidsterreinen, waaronder zorg, welzijn en onderwijs.
- In november 2020 is de conceptnota voorgelegd aan het college, waarna de zienswijze intrad.
- In november werd het cultuurbeleid besproken op de informatieavond met de gemeenteraad.
- In november 2020 is opnieuw gesproken met alle deelnemers uit het cultuurnetwerk.
- In december is een aangepaste versie van de cultuurnota ingediend.
- Deze nota is op [datum] vastgesteld in de gemeenteraad.

Naast gesprekken met de betrokken partijen hebben we bij het opstellen van deze nota gebruik gemaakt van een aantal geschreven bronnen. Een overzicht hiervan hebben we opgenomen in de bijlage.

1.3 Leeswijzer

DEZE CULTUURNOTA VORMT HET KADER VOOR HET CULTUURBELEID BINNEN DE GEMEENTE LEIDERDORP VANAF 2021. HIJ LAAT ZIEN WAAROM WE IN CULTUUR INVESTEREN, WAT WE NODIG HEBBEN OM DE GEWENSTE RESULTATEN TE BEREIKEN EN OP WELKE MANIER WE DAT ZULLEN REALISEREN.

Omdat voor ons het publieke belang van kunst en cultuur vooral gelegen is in de mate waarin het een bijdrage levert aan vergroten van het welzijn van onze inwoners, leggen we in de gehele nota steeds expliciet de verbinding met de doelstellingen uit onze sociale agenda voor 2017-2021. Aan de hand van de vier thema's van deze agenda - te weten: zelfstandig leven, opgroeien en ontwikkelen, gezond dorp en samenleven in de buurten – werken we de uitgangspunten van het cultuurbeleid verder uit.

Deze cultuurnota gaat vooral over het waarom en het wat van ons cultuurbeleid en we doen een aanzet tot het hoe. Hij moet gezien worden als startpunt: we brengen de vraag in beeld, we stellen prioriteiten en doelen en we geven het beleid dusdanig vorm dat na vaststelling in de gemeenteraad onmiddellijk beginnen kan worden met de uitvoering.

In hoofdstuk 2 zullen we allereerst ingaan op het belang van cultuur voor de sociale agenda van Leiderdorp. Vervolgens geven we in hoofdstuk 3 een stand van zaken. We zoomen in op welke culturele instellingen er nu in onze gemeente actief zijn en hoe en blikken terug op de pijlers uit de vorige cultuurnota en in welke mate deze zijn gerealiseerd. In hoofdstuk 4 kijken we vervolgens vooruit: wat willen we de komende jaren met cultuur bereiken en welke rol speelt de gemeente daarbij. In hoofdstuk 5 gaan wij dieper in op de speerpunten van het beleid vanaf 2021 en de beoogde effecten daarvan. We sluiten de nota af met het financieel kader in hoofdstuk 6.

1.4 Begripsbepaling cultuur

De definitie van kunst die over het algemeen gehanteerd wordt is als volgt: *“Kunst is de bewuste creatie van iets moois of betekenisvols met behulp van vaardigheid en verbeelding. Het omvat een breed scala aan menselijke activiteiten, waaronder schilderen, tekenen, grafiek, beeldhouwen, moderne mediakunst, theater, dans, muziek en zang, fotografie, film, architectuur, literatuur en poëzie.”* Zoek je vervolgens door naar de betekenis van cultuur, dan dicteert de Van Dale: *“Het geheel van normen, waarden, tradities, regels, kunstuitingen enz. van een land, volk of groep.”*

Cultuur is dus een veelomvattend begrip, dat betrekking heeft op alle geestelijke verworvenheden en uitingen van een volk. Alle kunstvormen zijn in deze definitie te beschouwen als aspecten van cultuur. In deze nota wordt daarom steeds gerefereerd aan cultuur in de brede zin, dus inclusief alle kunstdisciplines.

Hoofdstuk 2. De waarde van cultuur

2.1 Inleiding

Omdat wij in het beleid inzetten op de waarde van cultuur voor het vergroten van het welzijn van de inwoners, sluiten we met de speerpunten van het cultuurbeleid direct aan bij de thema's van de sociale agenda. Dit zonder dat wij iets af willen doen aan de intrinsieke waarde van cultuur: cultuur verbindt, inspireert, maakt mensen alert en gelukkig. Het verbindt groepen mensen en helpt bij het vinden en bepalen van identiteit. De waarde van cultuur wordt door een grote groep mensen ervaren en gedeeld: een groot aantal kinderen en jongeren krijgt dagelijks cultuureducatie op school en volgens de Monitor Amateurkunst uit 2017 besteedt 40% van de Nederlandse bevolking van 6 jaar en ouder (dat wil zeggen: 6,4 miljoen mensen) een deel van de vrije tijd aan kunstbeoefening. Bij ons in Leiderdorp ligt dat percentage zelfs aanzienlijk hoger: uit het burgerpanel van juli 2019 komt naar voren dat 59% van de ondervraagden in de twaalf maanden daarvoor een of meerdere culturele of kunstzinnige activiteiten heeft beoefend. Daarnaast zijn volgens de Monitor Amateurkunst landelijk ruim één miljoen vrijwilligers actief in deze sector. In Leiderdorp wordt een groot deel van de culturele instellingen door vrijwilligers georganiseerd. Met alle activiteiten die zij – al dan niet met subsidie van de gemeente – organiseren, dragen zij zorg voor een levendig cultureel aanbod voor grote groepen van onze inwoners.

Deze activiteiten geven aanknopingspunten tot het inzetten van cultuur ten behoeve van maatschappelijke vraagstukken. Hieronder verbinden we deze aanknopingspunten aan onze sociale agenda.

IN SOCIALE AGENDA; DOELEN VOOR HET SOCIAAL DOMEIN 2017-2021 HEBBEN WE DE BETEKENIS VAN CULTUUR VOOR DE GEZONDHEID EN PARTICIPATIE VAN DE INWONERS VAN LEIDERDORP ALS VOLGT VERWOORD: "INWONERS SPORTEN IN VERENIGINGSVERBAND OF INDIVIDUEEL, MAKEN GEBRUIK VAN SPORTVOORZIENINGEN, BEOEFENEN EEN KUNSTVORM, LEZEN, WONEN EEN VOORSTELLING BIJ OF VOLGEN EEN CURSUS OMDAT ZE ZICH DAAR PRETTIG BIJ VOELEN. SPORT, KUNST EN CULTUUR MAKEN DEEL UIT VAN DE BASISSTRUCTUUR. MAAR SPORT, KUNST EN CULTUUR KUNNEN OOK ALS INSTRUMENTEN WORDEN GEZIEN OM DE GEZONDHEID EN HET WELZIJN VAN INWONERS TE VERBETEREN EN SOCIALE EN MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE TE BEVORDEREN. ZIJ HEBBEN HUN EIGEN INTRINSIEKE WAARDEN EN VORMEN VOOR VEEL INWONERS EEN DOEL OP ZICH. ZE DRAGEN BIJ AAN VITALITEIT, NETWERKVORMING, ZELFORGANISATIE, COMPETENTIE ONTWIKKELING, ZINGEVING, LEEFBAARHEID EN ZORGEN VOOR EEN POSITIEVE PUBLIEKE BEELDVORMING. SPORT, KUNST EN CULTUUR VORMEN DAAROM EEN BELANGRIJK ONDERDEEL VAN DE BASISSTRUCTUUR WAARBIJ HET VERENIGINGSLEVEN EEN BELANGRIJKE PLAATS INNEEMT. HET ZORGT VOOR ONTMOETING EN VERBINDING. HET VERENIGINGSLEVEN VERGROOT DE BETROKKENHEID BIJ DE SAMENLEVING. OOK VERVULLEN VOLWASSENEN BINNEN HET VERENIGINGSLEVEN EEN VOORBEELDFUNCTIE VOOR JONGEREN. ZOALS ALLE ONDERDELEN VAN DE BASISSTRUCTUUR SPELEN SPORT, KUNST EN CULTUUR EEN BELANGRIJKE ROL BIJ HET VOORKOMEN, OPLOSSEN EN SIGNALEREN VAN PROBLEMEN VAN INWONERS. HET IS DAAROM BELANGRIJK DAT ZIJ GOED SAMENWERKEN MET PARTIJEN IN DE SOCIALE INFRASTRUCTUUR."

2.2 De waarde van cultuur voor zelfstandig leven

De meeste van onze inwoners nemen zelfstandig deel aan de samenleving. Ons uitgangspunt is dat inwoners zoveel mogelijk zelf een oplossing organiseren voor de uitdagingen en belemmeringen die zij in hun leven tegenkomen. Als dat (even) niet lukt, doen ze dat samen met familie, vrienden en burens. Soms gaat het (tijdelijk) niet om zelfstandig deel te nemen aan de samenleving en is ondersteuning noodzakelijk. Dit kan verschillende redenen hebben, variërend van inkomensproblematiek, fysieke beperkingen of het niet machtig zijn van de Nederlandse taal. Met het oog op dat laatste is één van de vier doelen die in dit kader expliciet wordt benoemd in de sociale agenda en die direct betrekking heeft op cultuur, dat **meer inwoners de Nederlandse taal beheersen**. Dit sluit namelijk direct aan op de bibliotheekvisie van 1 mei 2017.

CULTUUR EN TAALBEHEERSING

MEER LEZEN HEEFT EEN BEWEZEN POSITIEF EFFECT OP WOORDENSCHAT, SPELLING, GRAMMATICA, BEGRIJPEND LEZEN EN SCHRIJVEN.

Inzet van onze afspraken met de bibliotheek is het bereiken van doelgroepen met een grotere afstand tot taal, de letteren en de kunsten. We hebben de bibliotheek omschreven als taalhuis, dat middels boeken, digitale middelen, nieuwe media en nieuwe technologieën voorziet in de meest basale

kennismaking met taal en literatuur. Daarbij gaat het erom dat iedereen de kans wordt geboden om bij te blijven met wat de maatschappij van hen vraagt. Met de opening van De Sterrentuin in oktober 2020 is een begin gemaakt met het implementeren van de bibliotheekvisie. Dit zetten we in 2021 voort.

2.3 De waarde van cultuur voor opgroeien en ontwikkelen

De maatschappelijke opgaven binnen dit thema van de sociale agenda zijn dat **kinderen zich kunnen ontwikkelen** en gezond en veilig opgroeien. Met name met betrekking tot dat eerste doel speelt cultuur een belangrijke rol: kunstzinnige oriëntatie is onderdeel van de kerndoelen van het primair onderwijs en heeft betrekking op zich leren uitdrukken via cultuur, het leren reflecteren op eigen werk en op dat van anderen en een kennismaking met en waardering van cultureel erfgoed.

Cultuur ontlokt creativiteit. De ontwikkeling hiervan start met een goede kennismaking op school: leerlingen leren zichzelf uit te drukken en hun creatief potentieel te benutten door te tekenen, te musiceren, te dansen, te schrijven, theater te maken, de culturele omgeving te verkennen en te leren over (het verleden van) de woonomgeving. Deze kennismaking wordt verder verbreed en verdiept in de vrije tijd, bijvoorbeeld via zangles of deelname aan een koor, door lidmaatschap van een buurttheater of een historische vereniging en door een cursus gameontwerp, graffiti of DJ-en te volgen.

CULTUUR EN ONTWIKKELING

HET ONTDEKKEN EN ONTWIKKELEN VAN CREATIEVE KRACHT MAAKT KINDEREN ZELFREDZAAM, OPLOSSINGSGERICHT EN INVENTIEF IN VERBINDING MET ANDEREN. DIT IS VAN GROTE WAARDE VOOR DE SAMENLEVING EN DE ECONOMIE.

2.4 De waarde van cultuur voor een gezond dorp

De maatschappelijke opdracht van het thema 'een gezond dorp' is dat alle inwoners gelijke kansen hebben op een goede gezondheid. De betekenis van cultuur is vooral verbonden aan

het onderliggend doel uit de sociale agenda van **meer zelfredzaamheid en inclusie voor de meest kwetsbare inwoners**, omdat cultuur kan worden ingezet ten behoeve van het fysiek en cognitief functioneren van inwoners.

CULTUUR EN GEZONDHEID

VERSCHEIDENE WETENSCHAPPELIJKE ONDERZOEKEN WIJZEN UIT DAT CULTUUR BIJDRAAGT BIJ AAN PERSOONLIJKE ONTWIKKELING, INCLUSIE EN ZINGEVING. OOK IS HET EFFECT AANGETOOND VAN CULTUURPARTICIPATIE OP HET WELBEVINDEN VAN INWONERS, ZOALS DE MENTALE EN FYSIEKE CONDITIE.

Met bijvoorbeeld sociaal-artistieke en erfgoedprojecten in de wijk (welzijn), muziek- en dansles voor ouderen in een verpleegtehuis (zorg), samenwerking tussen verschillende verenigingen

(sport), cultuur op school (onderwijs), onderhoud van monumenten (erfgoed), kunnen vele mensen bereikt worden en uitgenodigd worden om zich verder via cultuur te ontwikkelen.

2.5 De waarde van cultuur voor samenleven in de buurten

In het laatste thema van onze sociale agenda draait het om de volgende maatschappelijke opgave: inwoners ondersteunen en helpen elkaar en zetten zich actief in voor een veilige en leefbare omgeving. Met name het doel in onze sociale agenda met betrekking tot een **toename aan aantal inwoners en bedrijven dat zich inzet voor het dorp, hun buurt, wijk of straat en het doel van het bestrijden van eenzaamheid**, liggen op het pad van cultuur.

Cultuur verbindt verschillende groepen in de samenleving. Mensen komen van oudsher bijeen om cultuur te maken en te beleven. Om inspiratie op te doen, te leren van elkaar, om hun passie en (levens)verhalen te delen met anderen.

CULTUUR EN VERBINDING

ONZE SAMENLEVING KENMERKT ZICH DOOR VERGAANDE INDIVIDUALISERING, MAAR DE BEHOEFTE AAN ZINVOLLE ONTMOETINGEN BLIJFT.

En om hun identiteit verder vorm te geven. Culturele aanbieders zijn belangrijke plekken voor deze ontmoetingen, waarin mensen leren over zichzelf en anderen, over verleden, heden en toekomst: waarin verschillen we van elkaar en wat delen we met elkaar?

Hoofdstuk 3. Huidige situatie

3.1 Inleiding

Voor onze gemeente was en is het publieke belang van cultuur vooral gelegen in de mate waarin het een bijdrage levert aan vergroten van het welzijn van de inwoners. Ons cultuurbeleid concentreert zich daarom op de verbindende waarde van kunst en cultuur voor de gemeenschap. De inzet is dat zoveel mogelijk mensen de kans krijgen om zich cultureel te ontwikkelen. Dit kan zowel door zelf actief kunst te maken, door te genieten van de kunst van anderen of door anderen te ondersteunen bij het maken van kunst.

De grens van ons beleid wordt vooral bepaald door de grenzen van wat de sector en de samenleving zelf kunnen en willen. Initiatieven op cultureel gebied zijn eerst en vooral de verantwoordelijkheid van culturele instellingen, culturele verenigingen, inwoners en ondernemers. De gemeente makelt, verbindt en faciliteert.

3.2 Ringenmodel

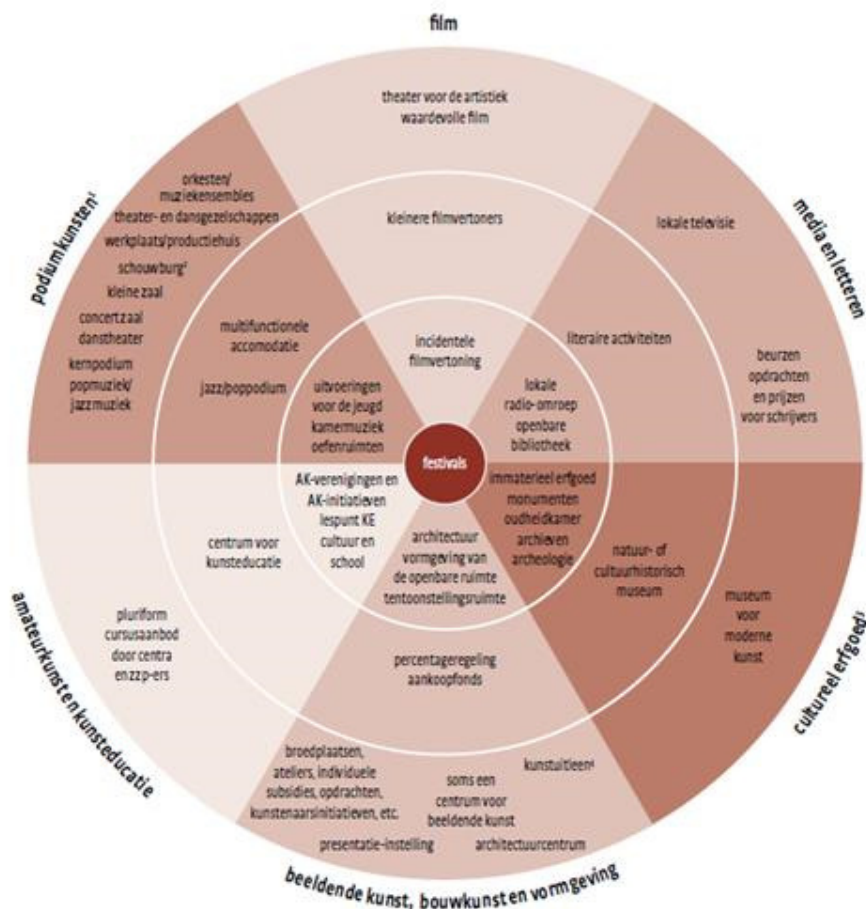
Om handvatten te bieden voor gemeentelijk cultuurbeleid heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een ringenmodel ontwikkeld dat door veel gemeenten gebruikt wordt als richtlijn voor de inrichting van de culturele infrastructuur. Dit model is ook gebruikt ten behoeve van het opstellen van onze vorige cultuurnota. Het is een toetsingskader voor de culturele infrastructuur en spoort eventuele hiaten op of signaleert de aanwezigheid van extra voorzieningen. Die extra voorzieningen, die in principe buiten het ringenmodel vallen, dragen bij aan het onderscheidend vermogen van de gemeente.

In het model is het aantal inwoners het uitgangspunt, waarbij een minimaal takenpakket van de gemeente wordt aangegeven. De grenzen liggen respectievelijk tot circa 25.000-30.000 inwoners (cirkel 1), tot circa 90.000- 100.000 inwoners (cirkel 2) en meer dan circa 90.000-100.000 inwoners (cirkel 3). De vier grote steden worden daarnaast nog als aparte categorie gezien. Leiderdorp valt wat betreft het inwonertal in de eerste ring. Wij hebben beschikking over vrijwel alle voorzieningen die in deze ring zijn opgenomen en zelfs over een groot aantal voorzieningen uit de tweede ring. Daarnaast kunnen de voorzieningen die passend zijn bij een grotere gemeente in onze regio worden gevonden. Waar het op dit moment alleen aan ontbreekt is een tentoonstellingsruimte voor beeldende kunst (zie ring 1).

Onze gemeente kent vele actieve culturele aanbieders, waardoor Leiderdorpers een grote keuze hebben aan verschillende activiteiten, waarop in de volgende paragraaf verder zal worden ingegaan. Uit het burgerpanel van juli 2019 blijkt dat het merendeel van de respondenten vindt dat er voldoende bibliotheken en culturele festivals of evenementen in de gemeente zijn. Het aantal voorzieningen zoals theater, filmhuis en het aanbod van muziekvoorstellingen en concerten wordt volgens iets meer dan de helft van de mensen als voldoende of goed ervaren.

Alle deelnemers aan het cultuurnetwerk geven aan dat zij hun ledenbestand of het aantal deelnemers aan hun activiteiten willen vergroten en/of verbreden. Daarbij is expliciet behoefte aan het bereiken van nieuwe doelgroepen. Hiermee laten de culturele instellingen zien dat ze een bijdrage willen leveren aan de (culturele) diversiteit en inclusiviteit. En dat zij drempels willen slechten voor mensen die niet vanzelfsprekend met kunst en cultuur in

aanraking komen. Zij zien samenwerking met maatschappelijke instellingen hierbij als een kans, evenals de verbindingen die binnen de Sterrentuin kunnen ontstaan.

3.3 Stand van zaken bij onze culturele instellingen

Onze culturele infrastructuur rust voor een belangrijk deel op organisaties die, al dan niet met financiële ondersteuning van de gemeente, een divers aanbod aan activiteiten presenteren, waarin inwoners actief kunnen participeren. De meeste organisaties zijn actief op het terrein van een specifieke kunstdiscipline. Hierdoor zijn alle kunstdisciplines vertegenwoordigd.

Muziek

Muzieklessen kunnen worden gevolgd op verschillende plekken. Leiderdorp kent een aantal zelfstandig muziekdocenten, die leerlingen individueel begeleiden. Daarnaast zijn er twee muziekscholen: Het MuziekCollectief en Stichting Muziekonderwijs Leiderdorp (MOL). Beide organisaties werken met zelfstandige docenten, die privé- en groepslessen geven op een vaste locatie. Er worden zowel instrumentale lessen als groepslessen aangeboden. De leeftijd van de leerlingen varieert van 5 tot 88 jaar, waarbij MOL een duidelijke groei constateert onder cursisten van gepensioneerde leeftijd. Geen van beide muziekscholen wordt op dit moment financieel ondersteund door de gemeente. De 20 docenten van MOL

worden betaald vanuit de lesgeldten van de ca. 300 leerlingen. De randvoorwaarden, zoals onderhoud van het gebouw, worden verzorgd door vrijwilligers. Hierdoor lukt het de organisatie om ternauwernood quitte te draaien. De druk die dit met zich meeneemt is groot. De organisatie zou graag met de gemeente op zoek gaan naar creatieve oplossingen voor organisatorische knelpunten.

Leiderdorp heeft twee muziekverenigingen, Marchingband Tamarco Leiderdorp en de Vereniging voor Huismuziek. Met name Tamarco is een begrip in Leiderdorp. De vereniging, die ruim 60 jaar bestaat, had in 2018 70 leden waarvan bijna de helft onder de twintig jaar. Activiteiten worden georganiseerd zonder subsidie van de gemeente.

Er zijn verschillende zangverenigingen in Leiderdorp die sterk uiteenlopen in omvang en genre, waarvan we de bekendste noemen: COV Excelsior, Gemengd koor Appassionato, Leiderdorps Kamerkoor, Popkoor Heart&Soul, Popkoor Songs 2 Sing en Vocaal Ensemble Pur Sang. Deze koren hebben, naast culturele waarde, ook een belangrijke sociale functie. Geen van de koren krijgt momenteel financiële ondersteuning van de gemeente.

Tot slot zijn er twee orkesten actief: het Jeugd Symfonieorkest Rijnstreek, dat een samenwerkingsverband is van BplusC Leiden afdeling muziek en de Stichting Jeugd Symfonieorkesten Oegstgeest voor jongeren van 8 tot en met 19 jaar die orkestervaring op willen doen, en het Leiderdorps Kamerorkest, dat met 40 leden twee tot drie concerten per jaar geeft, soms in combinatie met andere disciplines als film of theater. Ook voor deze twee orkesten geldt dat zij geen financiële ondersteuning krijgen vanuit de gemeente.

Dans

Iedere Leiderdorper die zich wil ontwikkelen op het gebied van dans kan terecht bij een drietal ballet- en dansscholen: Balletstudio Giselle, Creatief Danscentrum Leiderdorp en Dansstudio iddancefactory.nl. Al vanaf de leeftijd van 2 jaar kunnen leerlingen terecht. Plezier en kwaliteit gaan hand in hand. De nadruk ligt niet alleen op het leren dansen, maar ook op de ontwikkeling van creativiteit, muzikale vaardigheden en het sociale aspect van samen dansen. De drie scholen draaien op de inkomsten van lesgeldten, geen van hen ontvangt middelen vanuit de gemeente.

Theater

Wie toneel wil spelen kan zich in Leiderdorp aansluiten bij Theater Toverlei/Toverkids. Deze vereniging richt zich met name op volwassenen en heeft een kleine jeugdafdeling. Jaarlijks worden met inzet van externe regisseurs drie producties gerealiseerd, naast een summerschool en een sinterklaasvoorstelling. Op dit moment zijn er ca. 25 volwassen leden aangesloten en 23 kinderen. Naast contributiegelden ontvangt de vereniging een subsidie van de gemeente. Deze is bedoeld om de huur in de Sterrentuin, waar Toverlei over een kleine zaal beschikt, te kunnen bekostigen. Het is de ambitie van Toverlei om de komende jaren het aantal leden te vergroten en jongere leden aan te trekken en om de faciliteiten in de zaal te vernieuwen.

Daarnaast is er Jeugdtheaterschool Theaterplaats, die sinds 2007 kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar volgens een helder leerplan helpt ontwikkelen. Op dit moment zijn er ca. 60 leerlingen aan de jeugdtheaterschool verbonden, die wekelijks lessen volgen in het theaterlokaal van de Willem de Zwijgerschool. Daarnaast is er een kleine groep van volwassenen die op verzoek lessen kunnen volgen. Producties worden uitgevoerd in kleinere zalen in Leiden. De Theaterplaats ontvangt sinds een paar jaar geen subsidie meer van de

gemeente. Het liefste zou de Theaterplaats op een meer centrale en zichtbare plek activiteiten aanbieden aan zowel kinderen en jongeren, als volwassenen. Bovendien is het gezelschap Fields of Wonder gevestigd in Leiderdorp. Dit collectief van theatermakers streeft in haar projecten naar het evenwicht en de verbinding tussen kunst, cultuur en natuur. In haar projecten ontmoeten professionele theatermakers en amateurs, jongeren en ouderen uit verschillende culturen elkaar ten behoeve van een verwonderende en originele theatrale ervaring. De organisatie is op zoek naar manieren om meer verbindingen aan te gaan met de gemeente en partijen in Leiderdorp.

Literatuur

De bibliotheek BplusC is de voornaamste aanbieder als het gaat om de discipline literatuur. De discipline literatuur omvat in principe de volgende onderdelen: taaldrukken, taalexpressie, schrijven van gedichten en verhalen, leesbeleving en literatuurbeschuwing. In de nieuwe bibliotheekvisie is vastgesteld dat BplusC zich concentreert op de bibliotheekfunctie vanuit de nieuwe locatie in de Sterrentuin. De nadruk ligt op het bemannen van de vestiging tijdens de openingstijden, opdat bezoekers een aanspreekpunt hebben. Hiervoor stelt de gemeente subsidie beschikbaar. BplusC heeft aangegeven dat de organisatie bereid is en in staat is om een grotere rol in het cultuurbeleid te vervullen dan alleen die van het uitvoeren van de kerntaken, zoals die omschreven zijn in de bibliotheekvisie.

Beeldende kunst

Op het gebied van beeldende kunst is met name Kunstkring Leiderdorp actief. Deze vereniging bestaat in 2021 40 jaar en richt zich met name op lezingen, exposities voor amateur kunstenaars en excursies.

Ook de Volksuniversiteit heeft aanbod gericht op kunst en cultuur, met de nadruk op cursussen, lezingen en excursies beeldende kunst. Deelnemers zijn voornamelijk ouderen, een kwart van hen is zelfs boven de 75 jaar. De Volksuniversiteit zou met het aanbod graag nieuwe doelgroepen bereiken, met name mensen die niet als vanzelfsprekend met kunst en cultuur in aanraking komen. Ook zou er veel meer mogelijk kunnen zijn op het gebied van samenwerking met andere partijen.

Voor inwoners die actief zijn in fotografie is er de fotoclub Daguerre, waar werk gedeeld en becommentarieerd wordt. Zowel de Kunstkring als Daguerre ontvangen geen subsidie van de gemeente.

In het afgelopen decennium is het gemeentelijk beleid op het gebied van Beeldende kunst in de Openbare Ruimte afgebouwd. De nadruk ligt nu op onderhoud en niet lager op aankoop.

Ook ontbreekt het op dit moment aan een expositieruimte, zoals die in het verleden in de hal van het gemeentehuis was. Het atrium van de nieuwe Sterrentuin leent zich hier goed voor.

De gemeente heeft jarenlang het initiatief Kunst in de Heemtuin ondersteund, zowel financieel als facilitair. Deze subsidie is recentelijk stopgezet. In 2020 heeft de organisatie via particuliere fondsen middelen gevonden om een deel van de activiteiten voort te zetten. Zonder structurele ondersteuning van de gemeente in de toekomst is de kans groot dat dit programma komt te vervallen.

(Nieuwe) media

Sinds twee jaar heeft Leiderdorp een filmhuis. Elk maand worden twee vertoning van kwalitatieve films georganiseerd in de zaal in de Sterrentuin, die wordt gehoord van Toverlei. Hiermee wordt per keer een publiek van zo'n 50 tot 60 man bereikt. Het Filmhuis wordt gedraaid door 15 à 20 vrijwilligers en wordt gefinancierd met bijdragen van donateurs en de inkomsten van de vertoningen. Het filmhuis heeft een startsubsidie van de gemeente ontvangen om materiaal aan te kunnen schaffen voor de vertoningen. Op dit moment ontvangt het geen subsidie meer van de gemeente. De ambitie van het filmhuis ligt in het verder uitbreiden van het aanbod, zowel voor wat betreft het aantal vertoningen als voor de diversiteit in het filmaanbod.

Leiderdorp heeft bovendien een actieve lokale omroep, Unity, die nieuws uit de regio brengt.

Erfgoed

Het Leiderdorps Museum is een plek waar men 'alles waar Leiderdorp trots op mag zijn' vindt. Het museum is voortgekomen uit de Stichting Oudheidkamer Leiderdorp en wil inwoners inzicht verschaffen in de vroege en recente geschiedenis van de regio en van Leiderdorp in het bijzonder. De expositieruimte is gevestigd in het gebouw van basisschool De Bron. Het museum organiseert ook lezingen en educatieve activiteiten. Voor het bekostigen van de huur van de expositieruimte ontvangt het subsidie van de gemeente. Het museum heeft de wens uit om nog veel meer het visitekaartje van Leiderdorp te zijn. Jaarlijks vindt de Open Monumentendag plaats. Dit initiatief kan rekenen op financiële ondersteuning van de gemeente.

3.4 Terugblik op de inhoudelijke pijlers van de cultuurnota 2016-2019

De vorige cultuurnota, die de periode van 2016-2019 besloeg, bevatte vijf inhoudelijke pijlers waarlangs we het beleid hadden opgebouwd. Hieronder volgt een korte omschrijving van elk van deze pijlers, inclusief een korte reflectie. Hier en daar zijn de teksten gelardeerd met geanonimiseerde citaten uit de gesprekken met de culturele aanbieders.

3.4.1 Pijler 1: Cultuurparticipatie als middel

'We bieden kansen voor innovatie op het gebied van cultuur en welzijn. De gemeente is hierin faciliterend en regisserend, graag brengen wij partijen met elkaar in contact.'

Ook in het verleden hebben we ons actief ingezet voor het stimuleren van nieuwe initiatieven gericht op de verbinding tussen cultuur en welzijn via een zogenoemde ideeëngenerator. Om redenen die we niet hebben kunnen achterhalen heeft deze ideeëngenerator niet plaatsgehad en er zijn als gevolg hiervan dus geen projecten georganiseerd.

Uit gesprekken met de culturele instellingen blijkt dat er bij hen de nodige wensen leven met betrekking tot de rol van en de relatie met de gemeente. Allereerst wordt opgemerkt dat in het verleden een helder gemeentelijk kader ontbrak.

Volgens de culturele instellingen schort het ook aan een vast aanspreekpunt, iemand die de sector kent, goed op de hoogte is van het gemeentelijk

'De vorige cultuur nota gaf alleen een financieel kader, inhoudelijk werd er teveel overgelaten aan de organisaties.'

beleid en de subsidiemogelijkheden en die partijen en lijntjes met elkaar weet te verbinden.

De verschillende culturele aanbieders zijn zich bewust van het belang van samenwerken. Door de toenemende individualisering en de daarbij behorende behoefte aan nieuwe

'We hebben in Leiderdorp een sterk amateurkunstenveld met aanbod in alle disciplines, maar er zit te weinig samenhang in.'

vormen van sociale ontmoetingen bij gebruikers, moet een activiteitenplan, wil het toekomstbestendig zijn, verbindingen leggen met andere organisaties en doelgroepen. Er leven bij de culturele instellingen voldoende ideeën voor wat betreft verdergaande samenwerkingsverbanden. Met name in de

verbinding met zorg en welzijn ziet men vele kansen en mogelijkheden. Toch komen deze verbindingen op dit moment en met de huidige inspanningen slechts mondjesmaat tot stand.

Dit heeft twee belangrijke oorzaken:

- Het ontbreekt de organisaties veelal aan slagkracht. Doordat gewerkt wordt in de 'gestolen uren' van vrijwilligers, is het al moeilijk genoeg om de doelen van de organisatie zelf voor elkaar te krijgen, laat staan dat er ruimte is voor een meer overstijgende, verbindende inspanning. Er is dan ook behoefte aan een duidelijker beleid op het gebied van verbinding en coproductie, aangestuurd door de professional die verstand van zaken, ruimte en tijd en een heldere opdracht heeft.
- Uit onderzoek komt naar voren dat cultuur het fysiek en cognitief functioneren positief beïnvloeden, mits cultuur op de juiste manier wordt aangeboden. Dit luistert nauw: om de invloed van cultuur op de kwaliteit van leven te vergroten, moeten culturele instellingen rekening houden met de wensen van kwetsbare inwoners. Alleen dan kunnen zij optimaal inspelen op de ontwikkeling van de passies van deze doelgroepen. Maar naarmate personen meer afhankelijk worden van anderen door fysieke en mentale belemmeringen, is het een extra uitdaging om kunst en cultuur op maat aan te bieden. Om ervoor te zorgen dat culturele aanbieders om kunnen gaan met de grote verschillen tussen mensen en situaties, is het noodzakelijk dat verschillende sectoren met elkaar samenwerken om tot oplossingen te komen. Een energiek en kundig netwerk is hierbij onmisbaar, evenals een aanjager en verbinder die de tijd en ruimte heeft om als spil in het web van dit netwerk kan fungeren. Deze aanjager dient te beschikken over kennis van de manier waarop kunst en cultuur kunnen worden ingezet en aansluiten op de wensen, behoeften en noden van doelgroepen die te maken hebben met beperkingen. Deze kennis is niet aanwezig bij de coaches die reeds actief zijn in onze gemeente, zoals de sportcoach en de welzijnscoach.

Tot slot wordt in dit kader de waardering van de gemeente voor de inzet en activiteiten van de instellingen niet altijd gevoeld.

'Soms denk ik echt dat ze ons maar een stelletje hobbyisten vinden.'

3.4.4 Pijler 4: Zichtbaarheid en bekendheid

'We verbeteren of vernieuwen van de website voor culturele activiteiten en gaan door met de bijeenkomsten van het cultuurnetwerk.'

De kracht van samenwerken met elkaar en met maatschappelijke organisaties wordt door de culturele instellingen erkent. De huidige vorm samenwerking binnen het cultuurnetwerk blijkt echter niet iedereen even goed te passen. De investering in tijd binnen het netwerk weegt op dit moment volgens de meeste partijen niet op tegen de resultaten die uit dat netwerk naar voren komen.

'Als je als gemeente echt iets voor elkaar wilt krijgen, dan moet je actief verbindingen faciliteren. Dus: omarmen wat er al gebeurt, partijen bij elkaar zetten en onderzoeken hoe je samenwerking het beste vormgeeft.'

'Ik heb zeker behoefte aan ondersteuning bij mijn marketing zodat ik beter zichtbaar ben. Daar heb ik als culturele aanbieder niet zelf de middelen voor.'

Het culturele veld is bovendien kritisch over de bruikbaarheid van het online platform Cultuurpunt.nl, dat het aanbod aan culturele activiteiten voor de inwoners inzichtelijk moet maken. Het onderhoud kost veel tijd en aandacht, zeker als dat wordt afgezet tegen het bereik van het platform: volgens onderzoek in het burgerpanel van juli 2019 maakt slechts 3% van de respondenten er gebruik van om te weten wat er in de gemeente te doen is.

3.4.5 Pijler 5: Kunst in de openbare ruimte

'We realiseren geen nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte, behalve als er sprake is van nieuwbouw en dit volledig binnen het project gedekt kan worden. [...] Op basis van dit eerste uitgangspunt en in het licht van de noodzaak tot bezuinigen bouwen we de subsidie aan stichting Kunst in de Heemtuin af.'

Zowel uit gesprekken met het culturele veld als uit onderzoek blijkt dat kunst in de openbare ruimte effect heeft op het gevoel van welzijn. Zichtbare cultuuruitingen, zoals beelden, muurschilderingen, monumenten of landgoederen, maken een buurt of regio aantrekkelijker. Mensen blijken zich daardoor prettiger voelen en meer verantwoordelijkheid te voelen voor het bijdrage aan een leefbare omgeving. Dit is ook af te lezen aan de uitkomsten van het burgerpanel uit 2019: 60% van de respondenten geeft aan dat zij kunst in de openbare ruimte van groot tot zeer groot belang vinden. De helft van de ondervraagden in het burgerpanel geeft bovendien aan dat het belangrijk is dat de gemeente in beeldende kunst in de openbare ruimte investeert.

De openbare ruimte is van iedereen en moet een ontmoetingsplek zijn die niet alleen een gevoel van veiligheid geeft, maar er ook voor zorgt dat bewoners en bezoekers er graag verblijven en elkaar kunnen ontmoeten. Kunst kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Beeldende kunst in de openbare ruimte behoort tot de meest laagdrempelige en toegankelijke cultuuruitingen. Kunstwerken en kunstprojecten gaan een directe relatie aan met de omgeving en met het publiek. Bovendien kunnen kunstwerken via het verhaal dat zij vertellen een kapstok zijn om de omgeving beter te leren kennen. Daarmee leveren ze een bijdrage aan de (culturele) identiteit van onze gemeente.

HOOFDSTUK 4. BELEID VANAF 2021

4.1 Inleiding

De gemeente heeft een aanvullende en ondersteunende rol; zo klein als mogelijk en zo groot als nodig. Het is de kunst om onze rol zo te kiezen dat we de sector op cruciale punten en momenten net het goede steuntje in de rug geven. We makelen, verbinden en faciliteren, waarbij we altijd in het oog houden wat we in deze visie hebben vastgelegd.

Onze inspanningen worden in belangrijke mate bepaald door de ondersteuningsbehoefte van de sector, van maatschappelijke instellingen en de vraag vanuit de inwoners. Uit gesprekken met onze stakeholders komt naar voren dat hun behoeften voor de komende periode vooral liggen op het vlak van samenwerking, cross-overs met andere disciplines, verbindingen met andere sectoren en verbetering van de zichtbaarheid en bekendheid van culturele instellingen en activiteiten. Ons beleid richt zich dan ook voornamelijk op het faciliteren van deze behoeften. Het uitgangspunt is dat de bestaande subsidierelaties met kunst- en cultuurorganisaties in stand worden gehouden.

4.2 Missie en visie

De missie van ons cultuurbeleid is gericht op **een levendig en cultureel bruisend Leiderdorp**. **Alle inwoners** van onze gemeente krijgen de kans en de gelegenheid te genieten van het culturele leven. Dat kan door zelf kunst te maken, dat kan door ervoor te zorgen dat anderen kunst kunnen maken (door de inzet van vrijwilligers en professionals) en dat kan door te genieten van de kunst die door anderen gemaakt is.

Wij zien de waarde van cultuur in de mogelijkheden die het biedt om **te verrijken en te verbinden**. Het bruisende culturele aanbod maakt Leiderdorp een prettige plek om te wonen of te verblijven. En de levendigheid ervan draagt bij aan het welbevinden van onze inwoners.

Cultuur verbindt en biedt **ontwikkelkansen**. Vanuit die visie vinden wij het van belang dat cultuur **voor iedereen** bereikbaar is en dat het culturele leven nauw aansluit bij **onze eigen identiteit** en bij **de vraag en belevingswereld van onze inwoners**. Leiderdorp zet in op een cultureel klimaat dat primair gedragen wordt door inwoners, verenigingen, culturele instellingen en ondernemers die zich actief, innovatief en ondernemend opstellen en de krachten bundelen om samen meer voor elkaar te krijgen. Activiteiten richten zich op het **bereiken en betrekken van alle inwoners**, ook **meer kwetsbare groepen**. Daartoe wordt nauw samengewerkt met onze maatschappelijke organisaties, zodat expertise wordt gedeeld en **vraag en aanbod goed op elkaar aansluiten**. Kruisbestuiving en dwarsverbanden staan centraal. De **kwaliteit** van het aanbod is leidend.

4.3 Doelen

Het beleid vanaf 2021 streeft de volgende doelen na:

- Het geven van richting aan het beleid door middel van een duidelijke afbakening, een heldere visie en gemotiveerde keuzes. Hierdoor is voor iedereen inzichtelijk op basis waarvan keuzes en afwegingen gemaakt worden;

- Het bieden van de basis voor een uitvoeringsplan, dat valt op te delen in jaarprogramma's. Hierdoor wordt beter inzichtelijk onder welke voorwaarden activiteiten gerealiseerd kunnen worden;
- Het faciliteren van méér en betere dwarsverbanden tussen culturele instellingen onderling en tussen culturele instellingen en maatschappelijke organisaties, opdat zoveel mogelijk Leiderdorpers de kans krijgen actief en receptief deel te nemen aan cultuur;
- Het aanbrengen van focus op een meer efficiënte vorm van samenwerken tussen culturele instellingen met elkaar en met andere maatschappelijke organisaties, waarin partners gestimuleerd worden elk hun individuele verantwoordelijkheid te nemen, opdat er een merkbare meerwaarde ontstaat die aansluit op de behoeften van alle betrokkenen;
- Het mogelijk maken van een open dialoog tussen gemeente en culturele organisaties, opdat tijdig kansen gegrepen kunnen worden voor wat betreft de inzet en borging van de bevoegdheid van de culturele partners, creatieve inwoners en vrijwilligers in Leiderdorp; en
- Het investeren in het bevorderen van de zichtbaarheid van activiteiten, opdat zoveel mogelijk mensen op de hoogte zijn van het culturele aanbod.

4.4 Speerpunten

Op basis van de terugblik, de missie en visie, de doelen en de rol van de gemeente, hebben wij vier speerpunten bepaald, die de basis vormen voor het cultuurbeleid vanaf 2021, te weten: de inzet van een cultuurcoach, de implementatie van de bibliotheekvisie, het voorzetten en intensiveren van deelname aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit en het onderzoeken van de rol van kunst in de openbare ruimte en van cultuurhistorische plekken. De speerpunten en de beoogde effecten hiervan lichten wij in hoofdstuk 5 nader toe.

4.5 Monitoring en evaluatie

Vanaf de start van de uitvoering beginnen we monitoren en zullen we regelmatig tussentijds evalueren. Dit is onmisbaar voor het verder ontwikkelen en (tussentijds) bijsturen van onze voornemens. Uitkomsten van kwalitatieve metingen tijdens de rit geven ons input voor aanpassingen en nieuw te ontwikkelen beleid, laten zien welke kansen er liggen in relatie tot aanpalende beleidsterreinen en zorgen ervoor dat partners betrokken blijven.

Bovendien zal een nauwkeurig proces van monitoring en evaluatie ons op termijn in staat stellen om te bepalen of er over een aantal jaar aanleiding is tot het opstellen van een

geheel nieuw meerjarenbeleid of dat te zijner tijd een actualisatie van deze cultuurnota volstaat.

Zodra we beginnen met de uitvoering van deze nota zullen we keuzes moeten maken hoe en wanneer we de doelen en het proces monitoren en evalueren. Daarin nemen we mee over welke data en indicatoren we al beschikken en wat we verder nog nodig hebben om ons een goed beeld van en oordeel over het effect van onze inspanningen te kunnen vormen. Een

verdere uitwerking hiervan maakt onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma, dat separaat van deze nota volgt. Dit uitvoeringsprogramma zal ook een verdere uitwerking van het hoe en met wie bevatten.

HOOFDSTUK 5. SPEERPUNTEN VAN HET CULTURBELEID VANAF 2021

5.1 De inzet van een cultuurcoach

5.1.1 Inleiding

Zoals duidelijk uit de terugblik naar voren komt, zijn de verschillende culturele instellingen zich terdege bewust van de noodzaak, het belang en de meerwaarde van intensieve samenwerking met elkaar en met de maatschappelijke organisaties die in onze gemeente actief zijn. Ook is er geen gebrek aan ideeën hoe die samenwerking vorm en invulling te geven. Toch blijkt het in de praktijk vaak te lastig om hem vervolgens handen en voeten te geven. Dat heeft zoals gezegd met name te maken met twee factoren: 1) de culturele instellingen hebben te weinig slagkracht, omdat ze werken met beperkte budgetten en drijven op vrijwilligers; en 2) de kennis ontbreekt hoe in te spelen op de wensen en mogelijkheden van nieuwe, meer kwetsbare doelgroepen.

De culturele aanbieders geven aan behoefte te hebben een prominenter rol te spelen in het lokale netwerk. Wanneer zij vroegtijdig betrokken zijn bij maatschappelijke vraagstukken, kunnen zij het vanuit hun eigen invalshoek benaderen en hebben zij vanaf het begin meerwaarde. Bovendien kan hun aanbod op die manier en met de kennis van anderen procesmatig uitgroeien tot maatwerk voor doelgroepen met mentale of fysieke beperkingen. Echter, vanwege de beperkingen voor wat betreft de slagkracht van de culturele organisaties, kunnen zij dit niet zelf organiseren en faciliteren. Er is dan ook behoefte aan een aanjager en verbinder, die partijen in de gemeente en op wijkniveau kan opzoeken en activeren.

Deze professional is een aanvulling op de huidige spilfiguren die reeds in onze gemeente rondlopen omdat de focus ligt op cultuur. Dat wil zeggen dat de cultuurcoach zich richt op zowel de samenhang tussen het bestaande aanbod van de verschillende culturele instellingen onderling, als een koppeling en ontwikkeling van dat aanbod in aansluiting op de sociale agenda. Dit valt buiten het takenpakket van bijvoorbeeld de welzijnscoach en de sportcoach, die wel een behoefte kunnen signaleren en neer kunnen leggen bij het culturele veld, maar de culturele aanbieders vervolgens niet kunnen begeleiden naar een samenhangend en passend aanbod. En ook niet kunnen ondersteunen bij het genereren van extra middelen om dit aanbod uit te kunnen werken.

Bovendien kan de cultuurcoach de culturele instellingen vertegenwoordigen in de gesprekken met het netwerk en er op die manier voor zorgen dat cultuur een geïntegreerd onderdeel wordt van de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

En kan de cultuurcoach een bijdrage leveren aan de zichtbaarheid van het culturele aanbod bij alle inwoners.

Het Rijk heeft een matchingsregeling opgezet voor gemeenten die gebruik willen maken van een cultuurcoach. Wat in 2012 als de Brede Impuls Combinatiefuncties begon, heet sinds 1 januari 2019 de Brede regeling Combinatiefuncties. In het verleden werden met name sportcoaches ingezet via deze regeling – ook Leiderdorp maakt hier gebruik van - nu wordt landelijk steviger ingezet op de inzet van cultuurcoaches. Zij vormen de schakel tussen het de cultuuraanbieders en andere domeinen. Hij/zij speelt een adviserende, coördinerende en stimulerende rol in de verbinding tussen stakeholders. Hiermee levert hij/zij een bijdrage aan de deelname aan cultuur voor iedereen.

DOELSTELLINGEN VAN DE REGELING ROND DE COMBINATIEFUNCTIES ZIJN:

- HET MOGELIJK MAKEN VAN EEN LEVEN LANG SPORTEN, BEWEGEN EN DEELNEMEN AAN CULTUUR VOOR IEDEREEN. MET IN HET BIJZONDER AANDACHT VOOR DE (TALENT)ONTWIKKELING VAN JEUGD EN JONGEREN OP EN ROND SCHOLEN, VOOR MENSEN DIE IN ARMOEDE LEVEN EN VOOR ANDERE GROEPEN DIE BELEMMERINGEN ERVAREN OM DEEL TE NEMEN AAN SPORT EN CULTUUR (BIJVOORBEELD VANWEGE LEEFTIJD/LEVENSFASE, GENDER, FYSIEKE OF MENTALE GEZONDHEID, SEKSUELE GEAARDHEID OF ETNISCHE/ SOCIALE ACHTERGROND OF POSITIE).
- HET DUURZAAM VERSTERKEN EN INNOVEREN VAN SPORT-, BEWEEG- EN CULTUURAAANBIEDERS/VRIJWILLIGERSORGANISATIES. BIJVOORBEELD OP HET GEBIED VAN BESTUREN, VRIJWILLIGERS, KADER, DIVERSITEIT, INCLUSIEF EN VRAAGGERICHT HANDELEN.
- HET TOT STAND BRENGEN EN UITBOUWEN VAN LOKALE VERBINDINGEN. BIJVOORBEELD TUSSEN GEMEENTELIJKE BELEIDSDOMEINEN EN VOORZIENINGEN, GESUBSIDIEERDE EN COMMERCIËLE SPORT EN

5.1.2 Inzet

Wij maken middelen vrij voor het aanstellen van een onafhankelijke cultuurcoach via de Brede regeling Combinatiefuncties die in samenwerking met het netwerk van culturele, welzijns- en zorginstellingen activiteiten aanzwengelt en ontwikkelt. Deze activiteiten zullen betrekking hebben op het versterken van de betekenis van cultuur voor welzijn en zorg. En op het aanjagen en ondersteunen van activiteiten die betrekking hebben op het versterken van de betekenis van cultuur voor de verbindingen in de wijken. De cultuurcoach kan de culturele instellingen ontlasten in het organiseren van extra activiteiten, voor de wijken of voor alle inwoners. Hierbij wordt een duidelijke link gelegd tussen partijen die actief zijn in bijvoorbeeld het onderwijs, sport, welzijn en cultuur. De cultuurcoach heeft daarom niet alleen contact met de afdeling cultuur van de gemeente, maar ook met andere relevante afdelingen en sleutelfiguren, zoals de wijkregisseur en de welzijnscoach.

De cultuurcoach biedt een antwoord op de behoefte van de culturele instellingen aan een aanspreekpunt die de sector kent, goed op de hoogte is van het gemeentelijk en landelijk beleid en subsidiemogelijkheden en die partijen en lijntjes met elkaar weet te verbinden. De positionering, de functieomschrijving en het takenpakket zullen in nauw overleg met de belangrijkste stakeholders in het culturele veld en in het maatschappelijk domein worden opgesteld.

De cultuurcoach is onafhankelijk in die zin dat hij/zij niet rechtstreeks verbonden is aan de gemeente of aan een culturele aanbieder. Dit maakt dat hij/zij flexibel is en geen belangen heeft. Hij/zij maakt de weg vrij voor een open dialoog tussen de gemeente en het culturele veld, waarin partijen zich als partners naar elkaar op kunnen stellen.

De cultuurcoach beschikt over een bescheiden innovatiebudget, dat hij/zij kan inzetten om nieuwe initiatieven en activiteiten die uit de samenwerkingsverbanden naar voren komen op te starten. Het genereren van extra middelen voor het uitvoeren van activiteiten, bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken bij landelijke regelingen of particuliere fondsen, maar ook door samenwerking te stimuleren met het bedrijfsleven, behoort ook tot het

takenpakket. Eén van de meest kansrijke ingangen is het landelijke Programma Cultuurparticipatie, dat erop is gericht om cultuur voor iedereen toegankelijk te maken door drempels weg te nemen door bestaande activiteiten te verdiepen, verbreden en/of professionaliseren. Er is expliciet ruimte voor zowel professionele aanbieders als het verenigingsleven en voor maatwerk in de lokale uitvoering.

5.1.3 Instrumenten en resultaten

Met inzet van onderstaande instrumenten worden de volgende resultaten beoogd:

- Bij aanvang van de uitvoering van deze cultuurnota stellen we via de Brede regeling Combinatiefuncties een cultuurcoach aan.
- Deze cultuurcoach zwenfelt in samenwerking met het netwerk van culturele en zorginstellingen activiteiten aan die de kwaliteit van leven vergroten voor Leiderdorpers met fysieke of mentale belemmeringen.
- Deze cultuurcoach zwenfelt ook activiteiten aan die van betekenis zijn voor verbinding in de wijken.
- De inzet van de cultuurcoach resulteert in minimaal een à twee nieuwe activiteiten per jaar vanaf 2021. Deze nieuwe activiteiten hebben aantoonbaar betrekking op het versterken van de betekenis van cultuur voor welzijn en zorg en/of voor verbinding in de wijken.
- voor het realiseren van deze activiteiten krijgt de cultuurcoach de beschikking over een innovatiebudget, waarmee (een deel) van de activiteiten kan worden ontwikkeld en opgestart.

5.1.4 Effecten

Over vier jaar is een energiek en kundig lokaal netwerk ontstaan van culturele en maatschappelijke organisaties, die actief kennis delen en inspanningen leveren ten behoeve van een betere aansluiting van activiteiten op de wensen en mogelijkheden van (kwetsbare) Leiderdorpers.

5.2 De implementatie van de bibliotheekvisie

5.2.1 Inleiding

In de bibliotheekvisie, die we op 1 mei 2017 hebben vastgesteld, concluderen we dat de kerntaak van de bibliotheek verschoven is van het uitlenen van boeken naar het beschikbaar maken van informatie voor iedereen. De bibliotheek is een plek waar verbindingen worden gelegd, waar kennis kan worden opgedaan en waar op verschillende manieren cultuur kan worden beleefd. Met deze invulling sluiten we aan op het doel uit de sociale agenda dat meer inwoners de Nederlandse taal beheersen.

De invulling van deze grote maatschappelijke rol vraagt om samenwerking met het gehele Leiderdorpse welzijnsveld. Het integreren van de vestiging van de bibliotheek in de Sterrentuin moet verbindingen tussen de bibliotheek en maatschappelijke organisaties makkelijker maken.

5.2.2 Inzet

In de in 2017 vastgestelde bibliotheekvisie omschrijven we de taken van de bibliotheek in onze gemeente als volgt:

1. *De bibliotheek is een openbare plek van kennis en informatie.*
De collectie van BplusC in Leiderdorp biedt alle inwoners een basis tot uitlenen, raadplegen en uit een ander filiaal over laten komen. In de bibliotheek is overheids-, kunst-, cultuur- en welzijnsinformatie te vinden. De bibliotheek is open als De Sterrentuin open is voor publiek. Inwoners kunnen zelf hun boeken in- en uitchecken. Vierentwintig uur per week zijn er medewerkers van de bibliotheek aanwezig om inwoners te ondersteunen bij hun informatiebehoefte. Bijzondere aandacht blijft er voor inburgeraars.
2. *De bibliotheek is een centrum voor ontwikkeling en educatie.*
De bibliotheek stelt projectcollecties samen en ondersteunt het onderwijs met producten en programma's voor leesbevordering en mediawijsheid. Informatievaardigheden worden overgebracht aan andere doelgroepen, zoals laaggeletterden. Daarbij maakt BplusC gebruik van de expertise van partijen in Leiderdorp en sluit zij aan bij de (regionale) netwerken. De bibliotheek biedt studiemogelijkheden voor iedereen met bijbehorende voorzieningen.
3. *De bibliotheek is een inspiratiebron voor lezen en literatuur.*
De bibliotheek biedt voor jeugd en jongeren van 0 tot 18 jaar een doorlopende leeslijn. De collectie voor volwassenen sluit aan op het leesgedrag van de lokale bevolking en is bij afwezigheid eenvoudig (zelf of met hulp) te bestellen vanuit andere filialen. De bibliotheek organiseert literaire lezingen en voordrachten. De bibliotheek faciliteert literaire leeskringen.
4. *De bibliotheek is onderdeel van en partner in de ontmoetingsplek De Sterrentuin.*
Het feit dat de bibliotheek een openbare plek is, creëert legio mogelijkheden om (samen met andere organisaties en inwoners) ontmoeting te stimuleren. De bibliotheek is onderdeel van de maatschappelijke visie op het gebouw De Sterrentuin, waar ontmoeting en activiteiten gericht op ontmoeting (waar debat een onderdeel van is) plaats vinden. De bibliotheek is open als de locatie open is. Sterrentuinpartners voelen een medeverantwoordelijkheid in het toezicht houden.
5. *De bibliotheek is een netwerkplek van cultuur.*
De bibliotheek sluit aan op het lokale culturele netwerk en verwijst waar nodig naar het regionale aanbod. De bibliotheek is een plek voor promotie van het cultuureducatief cursusaanbod van haar samenwerkingspartners in en om Leiderdorp. De bibliotheek in De Sterrentuin biedt een plaats waar alle vormen van cultuur zich kunnen uiten en zo kruisbestuiving plaats kan laten vinden.

5.2.3 Instrumenten en resultaten

Puntsgewijs zetten we in op de volgende instrumenten ten behoeve van een aantal (globaal benoemde) resultaten:

- Bij aanvang van de uitvoering van de cultuurnota krijgt de ambtenaar cultuur ruimte in zijn/haar pakket om een regierol op zich te nemen binnen de Sterrentuin ten behoeve van de inhoudelijke samenwerking tussen de verschillende partijen.
- In 2021 worden de eerste inhoudelijke verbindingen gelegd tussen de activiteiten en interventies van Inluzio en BplusC voor laaggeletterden. In de jaren erna worden deze verbindingen verder geïntensiveerd, wat zal resulteren in een samenhangend programma ten behoeve van de beheersing van de Nederlandse taal.
- Begin 2021 wordt door de gemeente in overleg met culturele partners de mogelijkheid en wenselijkheid onderzocht van het aanstellen van een dorpsdichter ten behoeve van de zichtbaarheid en aantrekkelijkheid van de letteren in het algemeen en van taalontwikkeling in het bijzonder.

5.2.4 Effecten

Huisvesting in de Sterrentuin is voor de ons niet alleen vanuit het oogpunt van accommodatiebeleid belangrijk. We zien ook vanuit de sociale agenda meerwaarde in de gezamenlijke huisvesting. De bibliotheek en maatschappelijk partners in de Sterrentuin

“De 5 functies met betrekking op de plek, zoals beschreven in hoofdstuk 4, kunnen alleen ten uitvoering worden gebracht als BplusC samen met partners uit het cultuur-, onderwijs- en welzijnsveld gemeenschappelijke doelen nastreeft en de ruimte van de bibliotheek multifunctioneel inzetbaar wordt gebruikt.”

Uit: de bibliotheekvisie

hebben gemeenschappelijke doelen. Zij kunnen elkaar versterken op inhoudelijke thema's. We hebben een belangrijke rol in het regelmatig op de agenda zetten van het belang van deze meerwaarde voor de maatschappelijke en culturele partners. Dit vraagt om een actieve verbindende rol van de ambtenaar cultuur op dit dossier. Met voldoende tijd en ruimte om de samenwerking tussen cultuur en andere sectoren aan te jagen en te faciliteren., onder meer door af te stemmen met collega's en organisaties van andere domeinen.

Ook liggen er kansen in een inhoudelijke

koppeling tussen de activiteiten van Inluzio, zoals met hun taalklassen en andere hulpverlening aan laaggeletterden. In de Sterrentuin komen beide organisaties nu reeds fysiek nader tot elkaar, hierdoor wordt het laagdrempeliger om ook inhoudelijk verbindingen te maken.

5.3 Voorzetten en intensiveren van deelname aan Cultuureducatie met Kwaliteit

5.3.1 Inleiding

Met de voortzetting van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit wil de minister blijven investeren in goed cultuuronderwijs. Daarbij draait het vooral om kansengelijkheid en integraal cultuuronderwijs. Dit sluit goed aan op ons doel uit de sociale agenda om kinderen zich te laten ontwikkelen.

Het rijk biedt de komende periode meer ruimte om in te spelen op lokale wensen. Wij zullen de middelen die beschikbaar zijn voor Cultuureducatie met Kwaliteit (€0,79 per inwoner vanuit het Rijk, gematcht door de gemeente met €0,79 per inwoner) langs twee lijnen inzetten.

5.3.2 Inzet

Cultuureducatie met Kwaliteit – regionale samenwerking Holland Rijnland

In de periode van 2021-2024 gaat het er binnen de regionale samenwerking om, dat de kwaliteit van het cultuuronderwijs op scholen verder wordt versterkt. Daartoe wordt ingezet op:

- Een vervolg op het spoor van ontwikkeltrajecten voor scholen, dat in de vorige periode is ingezet. Alle betrokkenen bij cultuureducatie – leerkrachten, Intern Cultuur Coördinatoren, vakdocenten, culturele instellingen – krijgen de ruimte hun deskundigheid te ontplooien.
- Het bijstaan van scholen in het ontwikkelen van hun visie op cultuureducatie en het formuleren van een cultuur- en activiteitenplan.
- Aansluiten bij de vernieuwingen in het curriculum.
- Aandacht voor het vergroten van de kansengelijkheid voor leerlingen.
- Een intensieve samenwerking tussen het onderwijs en de cultuursector. Dit wordt gestimuleerd en gefaciliteerd via trajecten van co-creatie, die de samenhang tussen wat scholen nodig hebben en hoe culturele instellingen hierop inspelen vergroten. Inzet is meer en betere verbinding tussen binnen- en buitenschools leren.

Cultuureducatie met Kwaliteit – lokale inzet

Bovenop het regionale programma zoomen we verder in op wat de scholen en de leerlingen in onze gemeente specifiek nodig hebben. Doel is om onze scholen meer houvast geven bij het vormgeven van het cultuuronderwijs voor hun leerlingen. Want wanneer scholen duidelijker in beeld hebben wat hun leerlingen na acht jaar cultuuronderwijs horen te weten en te kunnen, kunnen scholen hen meer gericht begeleiden bij de ontwikkeling van hun creativiteit.

Daarom worden scholen gedurende vier jaar door de Cultuureducatiegroep één-op-één ondersteund bij het (her)ontwerpen, uitvoeren en evalueren van de door hen gekozen koers. Dit alles zal leiden tot activiteiten per school op maat, variërend van leerplannen cultuur en activiteiten die zowel betekenisvol zijn voor de leerlingen als inzicht geven in ontwikkelkansen voor kinderen op het gebied van cultuur. Het gaat om een aanpak die de school samen met lokale of regionale culturele partners kan uitvoeren en waarbinnen activiteiten samenhang vertonen met elkaar, met andere vakken en met lokale buitenschoolse activiteiten.

5.3.3 Instrumenten en resultaten

Bovenstaande realiseren we door de inzet van de volgende instrumenten ten behoeve van genoemde resultaten:

- Na het toekennen van de subsidie voor Cultuureducatie met Kwaliteit door het Fonds voor Cultuurparticipatie, zal de Cultuureducatiegroep met de scholen verder werken aan het ontwikkelplan, waarin de deskundigheidsbevordering van het team van de school centraal staat. Aan het einde van 2024 is de school in staat om zelfstandig, in samenwerking met de culturele instellingen, invulling te geven aan het cultuuronderwijs.
- Tot en met het einde van het programma zal de Cultuureducatiegroep inzetten op het verbeteren van de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen uit

Leiderdorp bij het uitvoeren van binnenschoolse cultuureducatie en ten behoeve van de koppeling met buitenschools aanbod.

- Aan het einde van 2024 hebben scholen een programma van op maat activiteiten ontwikkeld, dat betekenisvol is voor de leerlingen en inzicht geeft in de ontwikkelkansen van kinderen op het gebied van cultuur. Deze activiteiten vertonen samenhang met elkaar, met andere vakken en met lokale buitenschoolse activiteiten.

5.3.4 Effecten

Het uiteindelijke effect van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit is dat alle kinderen gelijke kansen ervaren om zich te ontwikkelen op het gebied van cultuur en creativiteit. Het ministerie heeft ervoor gekozen zich te richten tot het onderwijs, waar alle kinderen samenkomen. Scholen worden begeleid bij het duurzaam inbedden van cultuureducatie in het schoolplan. Voor Leiderdorp is het beoogde effect dan ook dat de scholen eind 2024 in staat zijn hun cultuuronderwijs zelfstandig voort te zetten en dat zij weten hoe zij de culturele partners hierbij in kunnen schakelen.

5.4 Onderzoeken rol van kunst in de openbare ruimte en cultuurhistorische plekken

5.4.1 Inleiding

Met het oog op de waardering van onze inwoners voor deze rol, zullen we de aandacht voor de rol van kunst in de openbare ruimte en de rol van cultuurhistorische plekken in komende periode intensiveren. Daarbij leggen we de nadruk op het vergroten van de betekenis van bestaand werk voor de omgeving.

Het gaat dan vooral om de zichtbaarheid van (de achtergrond van) de kunstwerken en cultuurhistorische plekken. Deze zichtbaarheid kunnen we verbeteren door ze bijvoorbeeld een rol te geven in de initiatieven die voortkomen uit de gesprekken tussen het netwerk en de cultuurcoach. Door ze op te nemen in wandelingen. Of door informatie over de plek of het werk te geven via plakkaats, digitale media of anderszins.

Met name voor wat betreft de cultuurhistorische plekken liggen kansen in een koppeling met het beleid van de provincie, dat onderzoekt hoe de aanpak rond erfgoedlijnen kan bijdragen aan de verbinding tussen steden, dorpen en waardevolle landschappen.

5.4.2 Inzet

Voor een nadere invulling van dit aandachtgebied zal een speciale werkgroep worden ingericht, wiens concrete voorstellen getoetst zullen worden op wenselijkheid (met name voor wat betreft de buurtbewoners), haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Hierbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden om aan te sluiten bij het provinciale beleid omtrent erfgoed. Voor wat betreft het plaatsen van eventuele nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte is de verbinding tussen cultuur en gebiedsinrichting van belang. Kunst in het publieke domein heeft een verandering doorgemaakt van het traditionele 'beeld op de sokkel' tot multidisciplinaire kunstprojecten die inspelen op sociaal-maatschappelijke, economische of stedenbouwkundige aspecten. Dat betekent onder andere dat de totstandkoming van kunstprojecten steeds meer afdelingen raakt binnen de gemeente, ook wanneer het wél om een permanent object of beeld gaat, dat bijvoorbeeld moet worden opgenomen in bestemmingsplannen. Een kunstwerk kan niet zonder een goede samenwerking tot stand

komen, omdat geen enkel kunstopdrachtraject hetzelfde is en er telkens nieuwe uitdagingen bij komen kijken.

5.4.3 Instrumenten en resultaten

Ten behoeve van het onderzoeken van de rol van beeldende kunst in de openbare ruimte en cultuurhistorische plekken, zetten we de volgende middelen in:

- Bij aanvang van de uitvoering van deze cultuurnota wordt een werkgroep gevormd die de gemeente adviseert op het gebied van beeldende kunst in de openbare ruimte.
- Deze werkgroep adviseert ook de cultuurcoach met betrekking tot de inzet van beeldende kunst en cultuurhistorische plekken in de openbare ruimte bij het ontwikkelen van projecten ten behoeve van verbindingen in de wijken. Dit resulteert in een rol voor de werken of plekken in meerdere activiteiten.
- Deze werkgroep buigt zich ook over de vraag op welke manier de betekenis van de kunstwerken en plekken vergroot kan worden, bijvoorbeeld door het verhaal erachter meer zichtbaar te maken. Dit resulteert in een concreet advies aan de gemeente.

5.4.4 Effecten

Het effect van deze inspanningen zal een herwaardering zijn van belangrijke kunstwerken en plekken in de gemeente. Ook kan het onderzoek leiden tot herzieningen in het beleid voor wat betreft nieuwe kunstwerken.

HOOFDSTUK 6. FINANCIËEL KADER

Alle bestaande subsidierelaties met kunst- en cultuurorganisaties houden we in stand. Dit is van belang voor de continuïteit van het bestaande aanbod, waarvan een groot aantal Leiderdorpers gebruik maakt. Daarbovenop zetten we de nieuwe speerpunten in, zoals hiervoor omschreven. Door onderbesteding in voorgaande jaren is op de gemeentelijke meejarenbegroting tot en met 2024 ruimte voor dit voorgestelde nieuwe kunst- en cultuurbeleid.

Voor de inzet van de cultuurcoach zal aanspraak gedaan worden op de Brede regeling Combinatiefuncties. Bij het berekenen van het benodigde bedrag is uitgegaan van een zzp-constructie waarin de freelance cultuurcoach 16 uur per week inzetbaar is voor Leiderdorp gedurende een periode van 40 weken per jaar. Binnen de regeling betaalt het rijk 40% van de kosten voor de aanstelling van de cultuurcoach. In onderstaand overzicht is daarom gerekend met 60% van de kosten voor de aanstelling van de cultuurcoach, te weten € 28.800 per jaar. Voorgesteld wordt een budget op te nemen waarmee de cultuurcoach de activiteiten die in de samenwerking van de culturele en maatschappelijke instellingen ontstaan kan faciliteren. Dit bedraagt €7.500 per jaar.

Met het vaststellen van de bibliotheekvisie is op de gemeentelijke begroting €221.549 gereserveerd voor activiteiten en €71.883 voor de huisvesting.

Met het vaststellen van deelname aan het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit is de bijdrage van Leiderdorp vastgesteld op €17.839.

Het in het verleden gereserveerde budget voor incidenteel advies door de commissie kunstzaken kan in de komende periode worden ingezet voor de werkgroep rondom kunst in de openbare ruimte en cultuurhistorische plekken. Het gaat om een bedrag van €6.500.

Speerpunt	meerjarenbudget
Inzet cultuurcoach	28.800
Activiteitenbudget cultuurcoach	7.500
Bibliotheek activiteiten	221.549
Bibliotheek huisvesting	71.883
Cultuureducatie met Kwaliteit	17.839
Werkgroep BKR	6.500
Totaal	354.071

Bijlage: bronnen

Anita Twaalfhoven, *Curriculum.nu: kans voor cultuuronderwijs?*, Cultuurkrant NL, april 2020

Arno Neele e.a., *Monitor Amateurkunst 2017*, LKCA, oktober 2017

Bas Delmee, *Zicht op cultuurcoaches; Vier stappen naar goede monitoring en evaluatie*, LKCA, januari 2020

Crétienne van Campen, *Kunst kan bijdragen aan kwaliteit van leven. Maar hoe zet je kunst goed in?*, LKCA, juni 2020

Cultuureducatie met Kwaliteit, projectplan 2021-2024; aanvraag Fonds Cultuurparticipatie, BplusC e.a., augustus 2020

Geert Drion, *Werken aan cultureel vermogen*, september 2020

Hoe zet je een cultuurcoach in als gemeente?, LKCA, januari 2020

[Tool voor beleidsontwikkeling](#) (link)

[Cultuureducatie met Kwaliteit](#) (link)

[Voorbeeldboodschap politieke lobby cultuur](#) (link)

[Uitgangspunten cultuurbeleid 2021-2024](#), Ministerie OCW (link)

[Cultuurbeleid provincie Zuid-Holland](#), Provincie Zuid-Holland (link)

I&O Research, *Het Leiderdorppanel over cultuur*, Gemeente Leiderdorp, juli 2019

K. van Goethem, *Bibliotheekvisie Leiderdorp*, Gemeente Leiderdorp, mei 2017

Karin Fahner/Kim van Goethem, *Cultuurnota Leiderdorp 2016-2019*, Gemeente Leiderdorp

Meerjarenregeling Samen Cultuurmaken 2021–2024, Samen werken aan cultuur voor iedereen, Staatscourant, juni 2020

Nieuwe kansen voor buurtsportcoaches en cultuurcoaches, brochure Ministerie OCW

Sociale Agenda; Doelen voor het sociaal domein 2017-2021, Gemeente Leiderdorp

Youri Hagemann e.a., *Conceptevaluatie van de cultuurnota 2016-2019*, Gemeente Leiderdorp

Youri Hagemann, *Opgehaalde input evaluatie cultuurnetwerk*, Gemeente Leiderdorp, 3 april 2019